

Apua aineistohallintasuunnitelmien tekoon

Tomi Toikko ja Saira Huuskonen
Tampereen yliopiston kirjasto
9.11.2016

oa@uta.fi

Tutkimusprojektin näkökulmasta tutkimusdata tarvitsee suunnitelman, jotta

- datan käyttö on jouhevaa tutkimuksen aikana.
- varmistetaan datan dokumentaation laatu.
- voidaan varautua datan säilyttämisen ja käsittelyn vaatimiin kustannuksiin.
- varmistetaan datan eettinen ja turvallinen käyttö.
- tiedetään kuka saa/voi käyttää dataa.
- tiedetään kenellä on oikeus hävittää data.
- osataan varautua datan avaamiseen.

Rahoituksen haun näkökulmasta suunnitelmalla osoitetaan, että

- tunnetaan olemassa olevat tutkimusdatat => ei olla tekemässä päällekkäistä työtä.
- omaa aikaisempaa dataa voidaan hyödyntää => tutkimuksen potentiaali suhteessa kilpailijoihin on hyvä.
- syntyvästä tutkimusdatasta osataan pitää huolta => syntynyt data voidaan varmasti hyödyntää, eikä se häviä tai ole luku- tai käyttökelvotonta.
- käytettävän datan omistajuus on selvä => datan käyttö on mahdollista.
- syntynyt data hyödyttää myös muita => data voidaan jakaa, mikä parantaa tutkimuksen vaikuttavuutta ja synnyttää tutkimus- tai yritys yhteistyötä.

Aineistohallintasuunnitelma

- Elävä dokumentti
- Konkreettinen, napakka ja usein liite tutkimussuunnitelmaan
- Kuvaa datan elinkaaren: tutkimusprojektin aikana ja sen jälkeen
- Suunnitelmassa näkyy esimerkiksi:
  - aineistonkeruu
  - dokumentaatio
  - aineiston tallennus ja tietoturva tutkimusprojektin aikana
  - lainsäädännölliset ja eettiset asiat
  - aineiston jakaminen ja jatkokäyttö

Suomen Akatemian vaatimus aineistohallintasuunnitelman sisällöksi

Aineistohallintasuunnitelman tulee kattaa seuraavat kohdat:

1. Yhteistyötahot (tietoarkisto, tallennuspalvelu tai vastaava)

Minkä yhteistyötahon kanssa aineistojen hallinta ja avaaminen toteutetaan?

2. Tutkimusaineistojen tyyppi

Minkä tyyppisiä tutkimusaineistoja (esimerkiksi kvalitatiivinen, kvantitatiivinen, mittausaineisto) hankkeessa kootaan tai käytetään? Aineistojen sisältö esitellään tarkemmin tutkimussuunnitelmassa.

3. Aineiston tekninen dokumentaatio

Miten tutkimusaineisto dokumentoidaan, esimerkiksi mikä on tiedostomuoto ja käytetty metadatastandardi?

4. Säilyttämiseen liittyvät eettiset ja laillisuuskytymykset

Miten aineiston säilytykseen liittyvät mahdolliset eettiset kysymykset (esimerkiksi arkaluontoiset henkilöihin liitetyt tiedot, muiden pääsy aineistoihin) otetaan huomioon? Miten aineiston omistus- ja käyttöoikeuden hallinnoidaan?

Huomaa että eettiset näkökulmat, jotka liittyvät aineiston keräämiseen ja tutkimuksen toteuttamiseen, kuvataan tutkimussuunnitelmassa.

5. Tutkimusaineistojen avaaminen ja pitkäaikaissäilytys

Miten aineiston jatkokäyttö tehdään mahdolliseksi ja miten aineisto avataan muiden käyttöön?

DMPTuuli

- Ilmainen työkalu aineistohallintasuunnitelmien laadintaan
- Sisältää yleisiä ja rahoittajien vaatimusten mukaisesti räätälöityjä mallipohjia
- Sisältää yleisiä, organisaatioiden ja rahoittajien ohjeistuksia
  - TaY:n ohjeistus on tarkentumassa (datapolitiikka hyväksytty 27.10.2016)
- Rekisteröityneitä käyttäjiä n. 3000, joista TaY:sta n. 240
- Pilotoitu Suomen Akatemian haussa syksyllä 2016
  - Syyskuussa tehtiin n. 2200 suunnitelmaa (Akatemia sai n. 3000 hakemusta)
- <https://www.dmptuuli.fi/>

Näkymä DMPTuulista

- Kysymykset vasemmalla

- Ohjeet oikealla

- Mahdollisuus tehdä yhdessä

- Kirjasto opastaa

The screenshot displays the DMPTuuli interface. At the top, there are navigation tabs: "Plan details", "Initial DMP" (highlighted in green), "Share", and "Export". Below this is a green header bar with the text "Data Collection (2 questions, 0 answered)".

The main content area is titled "What kinds of data are collected or reused?". It features a text input field with an "Example of answer" label. The example text reads: "Data will be collected using a postal and electronic survey. Survey questions will cover [main subject areas of the research]. The invitation to the survey will be posted to a representative sample of 2,000 Finnish- and Swedish-speaking people aged 39-79 years living in rural areas in Finland. It is expected to have around 20-40% response rate. Red Cap research data management software will be used for organizing responses."

Below the text field is a rich text editor toolbar with icons for bold (B), italic (I), bulleted list, numbered list, link, and table. A "Save" button is located at the bottom left of the form.

On the right side, there is a "Guidance" section with a "Share note" button. The title is "Tuuli guidance on Data Capture Methods". The text provides instructions: "Give a brief description of your research data including the data you are collecting and any existing data that you will reuse. Outline how the data will be collected. Outline the types of data e.g. survey, interview, observation, machine or instrument collected, models, physical samples that are expected to be used." It also includes "Tips for best practises":

- You don't need to explain your methods in a DMP again, you can refer your research plan.
- Use standard data collection methods or validated protocols, if these exist for your research field.
- By reusing data, produced by you or others, you will avoid double work.

Lisätietoa

- Tietoarkiston (FSD) aineistohallinnan käsikirja: <http://www.fsd.uta.fi/aineistohallinta/fi/>
- Kirjaston dataopas: <http://libguides.uta.fi/researchdata>
- Avoin tiede ja tutkimus -käsikirja: <http://avointiede.fi/aineistohallinta>
- MANTRA – Research Data Management Training (University of Edinburgh): <http://datalib.edina.ac.uk/mantra/>

- DMPTuuli-työkalu: <https://www.dmptuuli.fi/>

- Kirjasto neuvoo: oa@uta.fi